

ETH DIARI

Numerò 107
Dissabte 15 de mai 1999

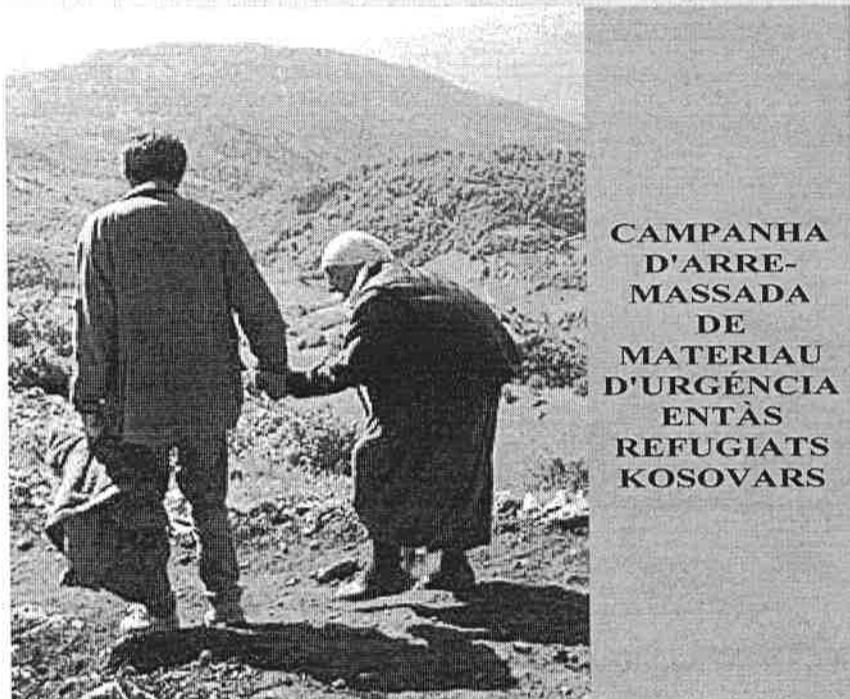
HUELHETON

DIARI

D'ARAN

Prètz: 50 pessetes

AJUDEM ETH PÒBLE DE KOSÒVO

CAMPANHA
D'ARRE-
MASSADA
DE
MATERIAU
D'URGÈNCIA
ENTÀS
REFUGIATS
KOSOVARS

AVUI FINAL DE CAMPANYA DE RECOLLIDA D'AJUDA ALS REFUGIATS KOSOVARS: ACTIVITAT D'EMPEQUETAMENT DEL MATERIAL

A questa tarda a les 16 hores es farà l'empaquetament de tot el material rebut de la Campanya de recollida d'ajuda als refugiats kosovars. Aquesta activitat es farà en una de les naus industrials de INCASOL (carretera de frança) que hi ha a Vielha.

Els organitzadors han fet una crida pública perquè s'incorporin el màxim de voluntaris per fer l'inventari i tot l'empequetament. Tothom es ben rebut i nosaltres desde el diari també animem als pares perquè anim als seus fills joves i responsables -es a dir el més grans- perquè coparticipin en aquesta tasca pràctica de solidaritat.

Compde corrent:
2100 0679 16 0200470241 CIEMEN Acció Solidària
0182 2370 46 0010022227 Crèu Ròja (Victimes Iugoslàvia)

JOSEP BORRELL RENÓNCIE A ÈSTER CANDIDAT TARA PRESIDÉNCIA DETH GOVÈRN PETH PSOE

Josep Borrell anoncièc ager ena sedençâ deth PSOE deth carrèr Ferraz que renonciaue a èster eth candidat socialista tara presidéncia deth Govèrn espanhòl tâs pròplèus eleccions generaus.

Josep Borrell justifiquèc era sua decisió de renonciar a èster eth pròplèu candidat socialista tara presidéncia deth Govèrn enes pròplèus eleccions generaus perquè non vò perjudicar es candidats socialistes enes comicis deth pròplèu 13 de junh e soslinhèc qu'encara non a cometut cap d'irregularitat, a cometut errors en elegir es personnes, en referència a Huguet e Aguiar. Higec, en aguest sentit, que non n'i a pro tamb un compliment estricte dera legalitat. Atau madeish destaquèc qu'eth cas d'Huguet e Aguiar pòt perjudicar es candidats socialistes e eth PSOE enes pròplèus eleccions municipaus, europeas

e autonomiques, e que pr'amor d'açò renonciaue a èster eth candidat. Borrell dèc explicacions sus era participacion qu'era sua exhemna, Carolina Mayeur, aguec en 1987 en hons d'inversion collectiu gestionadi per Huguet, e neguèc totes es blagues que parlauen qu'auesse cometut quauqua irregularitat.

th ja excandidat socialist afirmèc que s'estime mès 'pecar' per excès que per defècte, en tot soslinhar que serie dolent que per sajar de mantiené-se ena corsa de hons, açò afectessè era pròplèu campanha electorau.

20 ANS DE CALANDRETAS, ES ESCÒLES BILINGÜES OCCITANES

QUÉ VÒ DÍDER CALANDRETA?

Calandreta qu'ei eth nòm que siguec dat ara prumèra escòla occitana, neishuda ath cant de Pau en 1979.

Se guardatz en diccionari d'Alibèrt, veiratz qu'ua CALANDRA ei ua lauseta. Mès qu'ei tanben un companh e un apprentís.

Alavetz CALANDRETA...

... lauseta que vòle entar avenir dera lengua nòsta,
... escòla des mainatges qu'aprenen era lengua occitana.

JORNAL
ESCOLAR
CALANDRETA
DE COSTA PAVADA

11, carrièra Toulouse - Lautrec
31500 Tolosa

IVERN DE 1999

Prètz: public :
12 F 1,85 €

(a gratis pel calandron)

20 ANS DE CALANDRETAS, ES ESCÒLES BILINGÜES OCCITANES

Aquesti dies se celèbren en Pau es 20 ans dera creacion dera prumèra Calandreta. En escadença d'aguesta celebracion publicam un tèxte expliquant sus qué ei eth fenomèn des Calandretas e ce que signifie era sua nomenclacion. Non ei pas un escrit de reflexion intellectuau senon un escrit dirècte e practic e de plen us quotidian, perque ei ua presentacion pes pairs entà dar a conéisher es Calandretas.

CALANDRETA, QU'EI AÇÒ?

Calandreta: ua escòla dubèrta a toti

Dubèrta a toti, era Calandreta prepause un servici public d'educacion. Ei gratuïta e laica; respècte es programes oficiaus dera Educacion Nacionau sus ua programacion bilingua. A es madeishi oraris e es madeishes vacances qu'es auutes escoles. Acuelh era mainadèra des de mainatjons enquiarar primària.

Calandreta: ua escòla d'aciu

Era Calandreta qu'ei estacada en país a on viu. Dar accès ara lengua e cultura occitanes, descubrir es diuersi tralhs dera civilizacion dera quau son portadores qu'ei ajudar es mainatges entà qu'aprenquen mielhor eth sòn entorn naturau e culturau.

Calandreta: ua pedagogia dubèrta e viua

Dubèrta ara mainadèra, ara sua personalitat, es sòns desirs, es sòns besonhs. Er apprentissatge ei individualizat entà respectar eth ritme de cadun. Dubèrta tath dehòra: descubriments tamb gessudes tath mar, tara montanha, tò d'auti païsi...), acuelhuda de conferenciants. Viua: es activitats son creatives a compdar deth mainatge, de ce qu'eth apòrt en classe, de tèmes que li agraden. Es programes son realizadi a traürs d'aquestes activitats e des complements que i apòrt er ensenhant.

Calandreta: es mainatges prenen era paraula

Escotar e respectà-se mutuament que son era basa der ensenhamant. Aguesti permeten dar eth mainatge eth poder de paraula, de decision, de responsabilitat. Eth mainatge pòt emeter idées, practicar ena triga entà investir-

se laguens des activitats. Era escòla ei un lòc a on eth mainatge viu, a on eth s'organize, administre, descurbis, s'exprimís.

Calandreta: es pairs i participen

Era escòla non ei pas desseparada dera vida

Calandreta: bilingüisme entà tot

Ena Calandreta, es mainatges practiquen, complementàriament, dues lengües viues: eth francés e er occitan. Eri an accès a dues cultures que s'enriquisson mutuaument. Eth metòde utilizat qu'ei eth dera immersion lingüis-

Calandreta: ua escòla entara Euròpa des cultures, alandada ath mon

Dauri-se laguens d'un país, en parlar era lengua, permet apréner en conéisher es auti e es entorns. Eth coneishement de diuerses lengües e cultures correspon as besonhs e as realitats dera nòsta època. Era Calandreta prepause un bilingüisme de basa que facilitarà eth descurbiment de auutes lengües e cultures deth mon ena escòla primària. Se introduís ua tresau lengua un còp arriben ath CE 1.

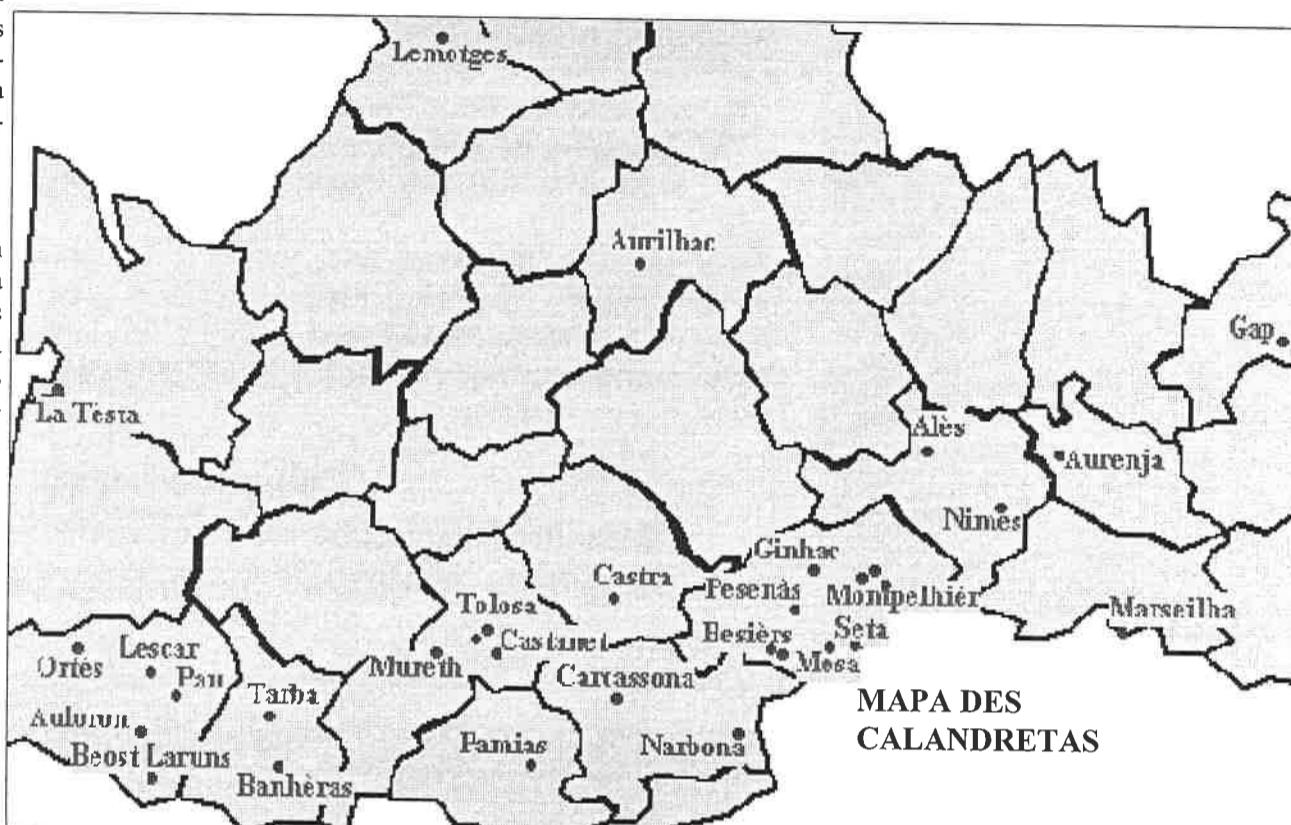
Calandreta qu'ei tanben ua associacion

Era Calandreta ei ua associacion que promòi eth bilingüisme en çò des mainatges e permet era existéncia d'escòles bilingües occitan-francés. Se signèren ues convencions entre es Calandretas e eth Ministèri d'Educacion Nacionau qu'asseguren era responsabilitat des ensenhants. Era darrèra convencion (deseine 94) prepause era contractualizacion des escòles e era titularizacion des mestres. Es Calandretas son mantiengudes per Estat, es conselhs regionaus, es conselhs generaus e es municipis.

Calandreta: ua escòla virada tath futur

Era ora d'Euròpa, era da ara nòsta mainadèra un màger triomf entath sòn futur en tot desenvolopar es sues capacitatats ena practica des lengües. Era prepause uns metòdes d'ensenhamant centrati sus eth mainatge (pedagogia Activa). Es pairs, vertadèrs aliadi dera escòla, participen en projècte educatiu des sòns hilhs.

Còlha Comunicacion e Telaranha dera Federacion des Calandretas de Mieidia Pirenèus

32 escòles calandretas e 1.600 calandrons en Occitània e , ath delà, un collègi calandreta en Monpelhièr.

familhara des mainatges. Nosati privilegiem es ligams entre es mainatges, es pairs e es ensenhants. Eth dialòg e era reflexion sont permanents.

Es pairs s'impliquen laguens des estructures dera associacion e prenen responsabilitats concrètes laguens dera escòla, s'eri volèn.

tica doriua. Guaire mès doriu ei eth bilingüisme, mès naturau qu'ei, mielhor se desenvolopen enes mainatges es mecanismes intellectuaus que les daurissen tò d'autes lengües viues, mès tanben tò d'auti lenguatges mès abstractes com es matematiques. Eth bilingüisme occitan-francés ei ar abast de toti. Er entorn lingüistic e culturau ei determinant tara implantacion d'un vertadèr bilingüisme.

EDITORIAU

QUESTION DE NÒMS

Pò a pòc, maugrat que tamb eth nòste estonament, vam introduint es listes e es tèmes electoraus. Voleriem auer informat ath legedor de manera immediata e, ath delà, tamb era analisi e reflexion, mès sembla que còste que totes es maishines electoraus de toti es partits se desvelhen e mos presenten ua linha comunicativa coerenta e vigorosa.

Maugrat que sembla estonant, era madeisha pregunta hèta a quate candidats d'ua madeisha lista electora d'ua quate responses desparièreres, e pas ua diferéncia de matis e d'estil, senon de hons e de contraposicion.

Aguesta dimenjada supausarà entà quauqua coalicion trobà-se per prumèr viatge toti es candidats -non son que entà hè-se era fotografia oficial de besonhs- senon entà unificar critèris e, supausam, responses. Demoram que siguen productiuas es amassades.

Maugrat çò de gratificant que deu èster vedé-se ena tele, com apassionant ei senté-se enes 'ones', aquiu a on un politic reaument demòstre era sua coeréncia argumentau politica ei ena premsa escrita. Se pòt enregistrar ua frasa sense logica, inclus era frasa pòt anar accompagnada d'ua bona cravata e ua excellenta camisa, mès per escrit er argument a d'auer, ath delà de coeréncia argumentau, coeréncia gramaticau e un i demore 'retrata' d'ua manèra permanenta e eth legedor i pòt accedir tanti còps coma volgue. S'ath delà se hè periodisme plurau, independent e d'investigacion non ei rare

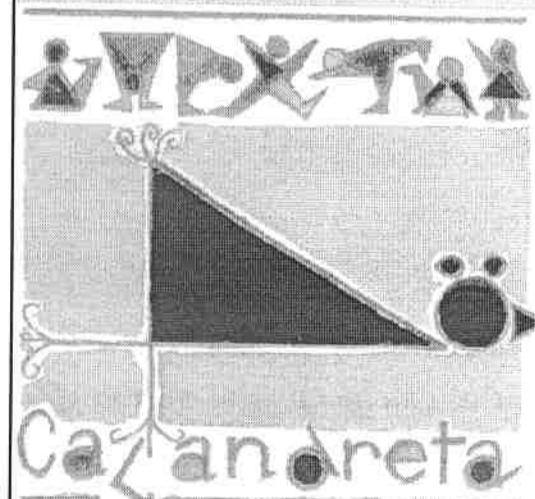
que quauqua politic age "era pòur der actor quan ges tar escenari" quan l'interpèlle un periodista de premsa escrita. Era vertat ei que non n'i a entà tant, e toti demoren declaracions, opinions, biografies e articles des candidats.

Amassa tamb tot aguest puzzle, mos auem trobat tamb ua autentica 'question de nòms', ei a díder, tamb eth problema de coma nomenar partits e coalicions. E tamb ua question de nòms pròpris e cognòms. A despart de quauqua error nòste de transcripcion, com qu'èm premsa en aranés: en quina lengua transcriuem es nòms des partits e coalicions?

Mos auem trobat que quauqua opcion non s'ac auie plantejat. E tanben mos auem trobat qu'a quauqua candidat non li a agrat que li espanholizèssem, li catalanizèssem o li aranésizèssem eth nòm. A despart deth respècte personau ara opcion de cadun, cau comprénder qu'ETH DIARI, coma airina de normalizacion, intervingue en tèmes de lengua. Respectant a toti, calerà arribar a un pacte de nòms, aumens tamb es formacions politiques. Per desgràcia aué, a nivèu personau, non cau confóner ce que ditz eth DNI d'ua transcripcion normalizadora.

Toti aguesti tèmes, ath delà d'èster ua question d'estil deth diari, son ua activitat de diffusion sociau der aranés. Un mon apassionant e besonhs.

CALANDRETA HÈ ERA HÈSTA

Anet en ZENITH de PAU (20 ores)

Mixel Ducau & Caroline Phillip, Pagalhós, Fabulous Troubadors, Grop Kurde, Gacha Empega, Massilia Sound System e Footeuses de Ouai.

E-mail: vivenciaranes@ccv.es
Editor e director : Joan-Ramon Colomines-Companys.
e-mail: jrcv@apdo.com

Informativa e dessenh: Marc Colomines i Nadal.
Equip de correctors: Pilar Barés e Xavier Gutierrez.

Equip comercial: Ramon Agulló i Teixidor.
E-mail: vivenciaranes@ccv.es
Centre d'estudis VIVÈNCIA ARANESA
Avia Europa les Pirineus (Val d'Aran)
Carre Doctor Manel Vidal, 5
(Darrèr edifici Ath can der Espai)
25530 Viella-Val d'Aran
Telefon: 973641772
Fax: 973640871